

TECHNIKA I TECHNOLOGIE WSPIERAJĄCE DZIECI O SPECJALNYCH POTRZEBACH

Najczęstszymi przyczynami niepełnosprawności dzieci są: mózgowie porażenie dziecięce, dystrofie mięśniowe, rozszczepy kręgosłupa, opóźnienie rozwoju umysłowego, hipotonia oraz inne do których zaliczyć można między innymi wady wzroku i słuchu, wrodzone wady kończyn, układu krążenia i skoliozy. Rehabilitacja w tych przypadkach wymaga wspomaganie przez nowoczesne pomoce techniczne.

Rehabilitacja dzieci musi być dostosowana do ich potrzeb i możliwości. Powinna w sposób wszechstronny uwzględniać aspekt neuropsychologiczny, poznawczy i ruchowy. Jej celem jest przede wszystkim osiągnięcie przez dziecko odpowiednich dla wieku czynności i umiejętności. Prawidłowo prowadzona powinna stać się częścią codziennego życia dziecka, jego nauki i zabawy.

Rehabilitacja dzieci wymaga uwzględnienia ich odrębności strukturalnych i czynnościowych wynikających z wieku. Gwarancją maksymalnej

Paweł S. z implantem słuchowym.

skuteczności rehabilitacji jest jej program opracowany na podstawie obiektywnie ocenionego deficytu czynnościowego, psychicznego i intelektualnego. Wśród wielu zasad rehabilitacji dzieci jedną z najważniejszych jest zasada rozwojowa, której realizacja wymaga uwzględnienia fizjologicznej sekwencji rozwoju psychoruchowego dziecka i dostosowania metod rehabilitacji do jego możliwości i potrzeb wynikających nie tylko z niesprawności, ale także poziomu rozwoju.

Wybór form pracy z niepełnospraw-

nym dzieckiem zależy między innymi od możliwości nawiązania z nim kontaktu oraz świadomego wykonania poleceń. Jest to często niemożliwe lub bardzo ograniczone, zwłaszcza u najmniejszych dzieci i wymaga stosowania specjalnych metod rehabilitacji wykorzystujących działanie odruchowe.

Dominującą formą rehabilitacji dzieci, szczególnie w młodszym wieku jest zabawa, która początkowo ma charakter zabawy manipulacyjnej, a później naśladowczej, konstrukcyjnej i wreszcie dydaktycznej.

W rehabilitacji dzieci w starszym wieku oprócz formy zabawowej wykorzystuje się także elementy terapii zajęciowej, która ma za zadanie nie tylko poprawę sprawności psychoruchowej, ale ma także znacznie aktywizujące i pozwala uniknąć szybkiego zmęczenia, które jest charakterystyczne dla tej grupy wiekowej.

Dopiero u dzieci w dalszych etapach rozwojowych możliwe jest wprowadzanie takich samych jak u ludzi dorosłych metod rehabilitacji, uwzględniając jednak potrzebę wysokiej atrakcyjności tych zajęć, która jest gwarancją ich skuteczności.

W realizacji celów rehabilitacji dzieci bardzo pomocne są różnego rodzaju urządzenia i wspomaganie techniczne. Oprócz spełniania podstawowych zadań wynikających z ich przeznaczenia mają także duże znaczenie w podnoszeniu atrakcyjności rehabilitacji, zwiększając zainteresowanie dziecka oraz umożliwiając dłuższe wykonywanie różnych czynności przy mniejszym zmęczeniu.

W rehabilitacji dzieci i młodzieży stosuje się pomoce techniczne, które umożliwiają wykonywanie dziecku wszystkich czynności codziennych, a zwłaszcza związanych z utrzymywaniem pozycji stojącej, lokomocją i koordynacją wzrokowo-ruchową.

Są to pomoce podobne do stosowanych dla ludzi dorosłych, oczywiście rozmiarem dostosowane do możliwości dzieci, które można ująć w trzy grupy: protezy kończyn dolnych

i górnych, ortezy kończyn i kręgosłupa oraz środki pomocnicze do których zalicza się wspomagające komunikację interpersonalną (komputery, różnego rodzaju czytniki, symulatory głosu itp.), umożliwiające poruszanie się (kule, balkoniki, parapodia dynamiczne, wózki), ułatwiające wykonywanie czynności codziennych (sprzęt do samoobsługi, wyposażenie łazienek, przystosowanie mieszkania i miejsca nauki), a także środki ułatwiające utrzymanie higieny osobistej i zapobiegające skutkom niepełnosprawności.

U dzieci w młodszym wieku najczęściej stosuje się urządzenia korygujące i stabilizujące, a w późniejszym wieku ułatwiające samoobsługę i lokomocję. Skuteczność ich działania jest warunkowana uwzględnieniem specyficznych wymogów wynikających z wieku i poziomu rozwoju dziecka.

Zasada rozwojowa w rehabilitacji dzieci dotyczy także sprzętu i pomocy technicznych, które powinny być dostosowane do wieku dziecka i odpowiednio często wymieniane. Zbyt długie oczekiwanie na sprzęt lub nadmiernie długa jego eksploatacja powoduje, że często jest on jest niedostosowany do potrzeb i możliwości dziecka, nie tylko nie spełniając swojego zadania, ale wręcz powodując działanie szkodliwe. Dlatego wszelkie pomoce dla dzieci powinny być wykonywane bardzo szybko i często wymieniane, nawet kilka razy w ciągu roku.

Sprzęt i pomoce techniczne dla niepełnosprawnych dzieci powinny być wykonane z lekkich, ale trwałych materiałów, ich konstrukcja musi być prosta, a obsługa i konserwacja łatwa. Pomoce te powinny mieć formę zabawek i w jak najmniejszym stopniu kojarzyć się i ich podstawowym przeznaczeniem.

Ale wspomaganie i pomoce techniczne niepełnosprawnych dzieci nie może ograniczać się wyłącznie do sfery rehabilitacji i powinno umożliwić dziecku w miarę szczęśliwe dzieciństwo. Powinny być to urządzenia umożliwiające zabawę i uprawianie sportu, naukę, jak również możliwie szeroki udział w życiu i aktywności grup rówieśniczych.

Wymaga to nie tylko indywidualnych pomocy technicznych, ale także wykorzystania nowoczesnych technologii w dostosowaniu mieszkania, przedszkola, szkoły, placu zabaw i wszystkich miejsc, w których niepełnosprawne dziecko może i chce przebywać. Dzięki temu można podarować niepełnosprawnemu dziecku część prawdziwego dzieciństwa.

*Prof. dr hab. Marek Woźniowski
Dziekan Wydziału Fizjoterapii Akademii
Wychowania Fizycznego we Wrocławiu*

Zdjęcia poniżej:
www.vermeiren.pl

